

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЪРВО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО „ОСМАН срещу БЪЛГАРИЯ”

(Жалба № 43233/98)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

16 февруари 2006 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

16/05/2006

Решението става окончателно при обстоятелствата по член 44, § 2 на Конвенцията. Може да бъде предмет на редакторска преработка.

По делото „Осман срещу България”,

Европейският съд по правата на човека (Първо отделение), на заседание в състав:

Г-н К. Л. РОЗАКИС, *Председател*,

Г-жа Ф. ТЮЛКЕНС,

Г-жа Н. ВАЖИЧ,

Г-жа С. БОТУШАРОВА,

Г-н А. КОВЛЕР,

Г-н Д. СПИЪЛМАН,

Г-н С. Е. ДЖЕБЕНС, *съдии*,

и Г-н С. НИЙЛСЕН, *Секретар на отделението*,

След като заседава при закрити врата на 26 януари 2006 г., постанови следното решение, прието на указаната по-горе дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е заведено по жалба (№ 43233/98) срещу Република България, подадена в Европейската комисия по правата на човека (“Комисията”) на основание на бившия член 25 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (“Конвенцията”) на 2 юни 1998 г. от българските граждани г-н Мохамед Ахмед Осман и г-жа Илми Хасан Осман (“жалбоподатели”).

2. Жалбоподателите са получили право на безплатна правна помощ. Същите са представлявани от адвокат М. Екимджиев, адвокат към Пловдивската адвокатска колегия. Българското правителство (“Правителството”) се представлява от неговия агент, Г-жа М. Пачева, представител на Министерство на правосъдието.

3. Жалбоподателите твърдят, на основание на член 3 и 14 от Конвенцията, че са жертва на лошо отношение от страна на държавните власти и че липсва ефективно разследване на случая в тази връзка. Те твърдят също, че има нарушение на член 1 на Протокол № 1 по повод разрушаването на имуществото им по време на инцидента.

4. Жалбата е предадена на Съда на 1-ви ноември 1998 г., дата на влизане в сила на Протокол № 11 към Конвенцията (член 5, § 2 от Протокол № 11).

5. Жалбата е разпределена на Първо отделение на Съда (член 52, § 1 от Правилника на Съда).

6. На 18 октомври 2002 г., адвокатът на жалбоподателите изразява възражение относно представителната власт на агента на Министерство на правосъдието г-жа М. Пачева, и моли Съда да отклони от разискванията по делото становищата, представени от името на Правителството. На 6 май 2004 г., отделението решава да отхвърли повдигнатото възражение.

7. С решение от 6 май 2004 г., Отделението обяви жалбата за частично допустима.

8. На 1-ви ноември 2004 г. Съдът промени състава на Отделенията си (член 25, § 1 от Правилника) и настоящата жалба е разпределена на ново конституираното Първо отделение (член 52, § 1).

ОТНОСНО ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

9. Жалбоподателите са съпрузи, родени съответно през 1941 и 1942 г., живущи в Брани Поле, Пловдивска област. Те са от турското етническо малцинство.

A. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

10. От 1983 г. жалбоподателите обитавали сграда, принадлежаща на селскостопанската кооперация в село Брани Поле и използвали прилежащия парцел.

11. В началото на 90-те години, в приложение на новите закони за реституцията, земята, на която е разположена къщата, е реституирана на старите ѝ собственици преди колективизацията.

12. В желанието да си върнат притежанието на техния имот, тези лица подали молба за намеса по случая на районния прокурор на гр. Пловдив, излагайки становището, че поради обитаването на имота от жалбоподателите, желаят да предявят иск за оспорване на отнетото им владение. С постановление от 3 май 1994 г., районният прокурор отказва да предприеме наказателно преследване на основание на следните мотиви :

« Заинтересованите лица живеят в сградата от около 13 години, където са настанени от селскостопанската кооперация. Впоследствие, сградата е продадена [на бившите собственици на парцела].

Предвид изложеното, става дума за спор от граждански характер, който е от компетенцията на Пловдивския районен съд. По отношение на твърденията, според които заинтересованите лица обработват селскостопански земи, които са реституирани на [техните бивши собственици], Председателят на поземлената комисия следва да изпрати до кмета на общината предложение за постановяване на освобождаването на имота в приложение на параграф 14 от закона за собствеността и ползването на земеделските земи.

Няма данни, които да сочат към извършено престъпление по НК. »

13. На 18 април 1995 г., Председателят на местната поземлена комисия изпраща предложение до кмета на общината за издаване на решение за освобождаване на имота.

Б. Обстоятелствата от 12 май 1995 г.

14. На 12 май 1995 г., кметът на село Брани Поле, придружен от секретаря на кметството, кметовете на двете съседни села, двама полицаи и новите собственици на имота, посетил жилището на жалбоподателите.

1. Становище на жалбоподателите по фактите

15. Според жалбоподателите, кметът им представил постановление от районния прокурор и ги помолил да напуснат къщата и имота /парцела/. Уведомили ги, че тракторът е предназначен за разрушаване на оградата.

16. По думите на жалбоподателите, представеното постановление не било заповед за напускане на имота, а точно обратното – то съдържало отказа на прокурора да предприеме наказателно преследване срещу тях. При тези обстоятелства, жалбоподателите протестирали и помолили оградата и зеленчуковата им градина да не бъдат разваляни.

17. В този момент, единият от собствениците ударил жалбоподателката с остър кол в лицето, вследствие на което тя паднала на земята. След това единият от полицаите ударил главата ѝ в земята. Вторият полицай посегнал на жалбоподателя; той го свлякъл на земята, кръстосал му ръцете и опрял коляно в гърба му. Удрял го и едновременно го обиждал с квалификацията „Циганин” („мамка ти циганска”).

18. Жалбоподателите напуснали мястото, заплашвани от полицаите да не се връщат повече в къщата и заминали за Пловдив.

19. С пристигането си в Пловдив те последователно отишли при районния прокурор, в районното полицейско управление и в районната телевизия, но всеки път били връщани.

20. Тогава те отишли в болницата, където лекар ги прегледал и издал медицинско свидетелство на жалбоподателката.

21. Жалбоподателите се обърнали след това към полицейското управление, където ги информирали, че един полицай е отишъл на местопроизшествието, вследствие на предоставената от телевизионните служители информация, и че вече могли да се приберат у дома.

22. Връщайки се в жилището си, жалбоподателите констатирали, че оградата, ограждаща парцела, един навес и външната тоалетна, са

разрушени, че земята на зеленчуковата им градина е обърната от трактор, че насажденията им са унищожени, и че има смачкани птици.

23. На следващия ден, 13 май 1995 г., жалбоподателят отново отива в болницата, откъдето му издават медицинско свидетелство. На 16 май 1995 г., жалбоподателката преминава допълнителен медицински преглед.

2. Становището на Правителството по фактите

24. Становището на Правителството се основава основно на показанията на присъстващите по време на инцидента, събрани в рамките на наказателното производство, водено срещу жалбоподателите (параграфи 42-45 по-долу).

25. Според Правителството, кметът поканил жалбоподателя да напусне мястото на основание на постановлението на прокурора. Правителството все пак не е представило постановление или решение на кмета под формата на заповед за напускане, адресирана до жалбоподателите и не оспорва, че постановлението на прокурора от 4 април 1994 г., представено пред съда, не съдържа такава заповед.

26. Според Правителство, в този момент жалбоподателят започнал да крещи на турски и да хвърля буци пръст срещу посетителите. Единият от полицаите го хванал през раменете, за да го успокои. В този момент собствениците започнали да вадят бетонните колове, за да развалят оградата. Междувременно тракторът навлязъл в нивата и започнал да обръща земята.

27. Тогава жалбоподателката излязла от къщата и също започнала да хвърля буци пръст. Кметът бил уцелен в корема и паднал. Жалбоподателката се опитала да изтръгне един кол от ръцете на лицето, което ги измъквало от земята. Тъй като колът се счупил на две, парчето, което било в нейните ръце, отскочило и я ударило в лицето. Според свидетелствата на това лице, жалбоподателката сама си одрала лицето, за да предизвика нараняванията.

28. Жалбоподателката хвърляла камъни и пръст към трактора, затова вторият полицаи се опитал да я успокои. Тя успяла да му избяга и да легне пред машината.

29. Когато жалбоподателите констатирали, че тракторът е престанал да обръща земята, се прибрали в къщата, след което заминали за Пловдив.

3. Медицински документи, свидетелстващи за здравословното състояние на жалбоподателите

30. Съгласно текста на медицинското свидетелство, издадено на 12 май 1995 г., жалбоподателката е с четири сантиметрова контузия с одраскване на кожата по средата на челото, както и оток и три

сантиметрово кръвоизливно петно зад тила. Медицинското свидетелство, издадено няколко дни след инцидента констатира промяна в последиците от контузията на лицето, която еволюира в кръвонасядане, достигащо до седем сантиметра дължина. С свидетелството се констатира също наличието на няколко кръвонасядания по дясната ръка, най-голямото от които е с дължина пет сантиметра, а направената рентгенова снимка на черепа не дава основание за подозиране на наличие на травматичен процес. По време на прегледа, пациентката декларира, че е ударена с кол от един съсед, след което и бутната на земята.

31. По отношение на жалбоподателя, медицинското свидетелство, издадено на 13 май 1995 г. установява кръвонасядане по средата на гърба с размери пет на три сантиметра и дълга двусантиметрова драскотина по кожата близо до дясната вежда. Съгласно декларираното от пациента, предишния ден е бил удрял и хвърлен на земята от един полицаи, който опрлял кряка си в гърба му.

32. Според съдържанието на медицинските свидетелства, констатираните наранявания са причинили физическата болка. Те са причинени от удари с твърд предмет и биха могли да са възникнали по начина и в периода, указани от заинтересованите лица.

Б. Предприетите следствени мерки

33. Жалбоподателят подава оплакване до районния прокурор на Пловдив на 12 май 1995 г., още същия ден, в който е станал инцидента. В него той моли за възбуждане на наказателно производство и се оплаква от разрушаването на насажденията и конструкциите му, които е построил върху мястото. Посочва също, че той и съпругата му са бити от полицаите и собствениците на имота.

34. През следващите дни, жалбоподателите подават оплакване до районното полицейско управление, министъра на вътрешните работи, главния прокурор, районния прокурор и Президента. В него те излагат случая за упражненото от полицаите насилие срещу тях и разрушаването на имуществото им. В оплакването, отправено до районния прокурор, жалбоподателят споменава обидните думи на полицаи, произнесени докато същия се е опитвал да го успокои.

35. В деня на инцидента, единият от собствениците на парцела също сезира районния прокурор, молейки за негова намеса с цел да се преустанови незаконното обитаване на имота и сградите от жалбоподателите.

36. Тази жалба е приложена към жалбата на жалбоподателите и предадена за проверка в полицейското управление, където работели двамата полицаи, участвали в инцидента. На 17 май 1995 г., жалбоподателите са изслушани от друг полицейски служител и им бил

върчен предупредителен протокол на основание на член 12 от Закона за министерство на вътрешните работи, предупреждаващ ги да не пречат на собствениците при използване на селскостопанската земя и да не разпростират владението си към други сгради, а да се ограничават до първоначално използваните от тях.

37. В отговор на оплакванията на жалбоподателите, изпратени до отделните инстанции на министерство на вътрешните работи, на 29 юни 1995 г. се получило писмо от местната полицейска служба, което ги уведомява, че извършените проверки са позволили да се стигне до заключението, че нито полицаите, нито кметът са превишили своите права по време на инцидента от 12 май 1995 г.

38. От друга страна, тъй като оплакването на жалбоподателите касало действията на двамата полицаи, преписката е предадена на пловдивския военен прокурор, отговарящ за членовете на въоръжените сили /армията/ и полицията. Възбудено било предварително следствие, чиято цел била да се установи съществуването на достатъчно елементи за започване на наказателно производство.

39. С постановление от 2 април 1997 г., Пловдивският военен прокурор отказва възбуждане на наказателно производство срещу двамата полицейски служители, възприемайки, че събраните доказателства не позволяват да се направи заключението, че полицаите са действали в нарушение на закона.

40. В постановлението прокурорът отбелязва, че кметът и лицата, които са го придружавали, са отишли на мястото, за да сложат край на незаконното пребиваване в имота на жалбоподателите на основание на постановлението на районния прокурор. Имало е бой между жалбоподателите и собствениците на имота, и жалбоподателят сам се е наранил с бетонен кол. Жалбоподателите са хвърляли буци пръст срещу кмета и полицаите са били принудени да се намесят. Последните са нанесли няколко незначителни наранявания, без обаче да превишават правата си.

41. На 14 април 1997 г., жалбоподателите подават жалба срещу това постановление в районната военна прокуратура. На 5 май 1998 г., в отговор на молба за получаване на сведения от страна на жалбоподателите, оттам ги уведомили, че преписката не е предадена на компетентната власт, която да проучи жалбата. В случая, тази власт бил Софийският военен прокурор.

Г. Възбуденото производство срещу жалбоподателите

42. От друга страна, на основание на събраните данни, Пловдивският районен прокурор започнал на 12 юни 1995 г. наказателно производство срещу жалбоподателите за хулиганство и

съпротива срещу службите на реда. Още в същия ден или в един от следващите дни е повдигнато обвинение срещу жалбоподателите.

43. През месец юли 1995 г. следователят разпитва кмета на общината, кмета на съседната община и двамата собственици, присъствали в момента на инцидента; секретарят на кметството е разпитан през октомври 1995 г.

44. На 8 юни 1998 г., прокурорът прекратява следствието, считайки че фактите не са достатъчно сериозни, за да прераснат в престъпление, наказуемо по НК, но са престъпление от административен характер по силата на Указа за борба с дребното хулиганство от 31 декември 1963 г. Той върнал преписката в Районния съд за прилагане на процедурата за административна санкция, в приложение на гореспоменатия Указ.

45. На 24 ноември 1998 г. е проведено заседание на Пловдивския районен съд. С решение от същия ден съдът констатира, че с крясците си и с хвърлянето на буци пръст по време на инцидента, жалбоподателите са показали непристойно и обидно отношение спрямо техните съграждани и представители на реда; той осъжда всеки един от тях да заплати 50 лева глоба (равняваща се на по-малко от един щатски долар спрямо обменния курс, приложим по онова време) за така предизвиканото нарушаване на обществения ред.

II. РЕЛЕВАНТНО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКИ

Закон за собствеността и ползването на земеделските земи

46. Този текст, регламентиращ по-конкретно връщането /реституцията/ на земеделските земи, предвижда в своя параграф 4 г) в сила в момента на настъпване на фактите, че лицата, обитаващи без нужните документи върнатите земи, се извеждат принудително от тях с кметска заповед, издадена след предложение на местната поземлена комисия.

47. Заинтересованите лица имали право да подадат жалба в седемдневен срок от съобщаването на решението, на основание на разпоредбите на закона за административното производство. Подаването на тази жалба е имало като последствие спиране на изпълнението на административния акт (членове 23 и 37 на Закона за административното производство).

ПРАВНИ ИЗВОДИ

I. ОТНОСНО ТВЪРДЯНИТЕ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛЕН 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

A. Относно твърдяното лошо отношение

48. Жалбоподателите твърдят, че има нарушение на член 3 от Конвенцията, който гласи следното :

« Никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко, или унижително отношение или наказание. »

1. Аргументи на страните

49. Жалбоподателите се оплакват, че са били подложени на брутално отношение и удари от страна на полицейските служители и това представлява нечовешко и унижително отношение по смисъла на член 3 от Конвенцията.

50. Те твърдят, че « посещението » на тяхното жилище не е било правомерно изпълнение на заповед за напускане, на което са се противопоставили, но акт на произвол от страна на властите. Дори и предполагайки, че е постановен такъв акт за напускане, факт, който според тях не е установен, този акт никога не им е бил известяван и по този начин те са били лишени от възможността да подадат жалба за анулиране на постановлението с прекратяващ ефект.

51. Според жалбоподателите присъствието на полицаите и на трактора показва, че операцията е била умишлено подготвена, независимо, че не е имало заповед за напускане. В този контекст на незаконност, бруталността на полицаите е инициирала у тях чувството на страх, несигурност и унижение. Освен това, присъствието на кметовете от съседните села, които не са имали никакво отношение към спора, показват желанието им да се позабавляват със случващото се с жалбоподателите.

52. Правителството оспорва становището на жалбоподателите. То изтъква, че кметът и лицата, които са го придружавали са отишли в жилището на заинтересованите лица, за да пристъпят към изпълнение на решение, постановяващо освобождаването на имота, в съответствие с процедурата, предвидена от закона. Жалбоподателите са нападнали посетителите, хвърляйки камъни и буци пръст. При тези обстоятелства полицаите са били длъжни да се намесят, за да ги успокоят и да се избегнат по-големи щети. Относно въпроса за констатираните наранявания по тялото на жалбоподателката, то тя сама си ги е причинила, одрасквайки се и хвърляйки се пред трактора. Ударът с кол

по челото ѝ е бил случаен. Правителството подчертава от друга страна, че констатираните наранявания не са били особено сериозни.

53. Правителството изтъква също, че отношението, наложено към жалбоподателите, не е имало за цел умишлено да предизвика тежки физически или морални страдания, или да урони достойнството на заинтересованите. Колкото до присъствието на кметовете на съседните села, то се обяснява с факта, че имотът е разположен на територията на няколко села. В заключение, Правителството счита, че това отношение не е било нито нечовешко, нито унижително по смисъла на член 3, тъй като реакцията на полицейските служители е била наложителна и оправдана и предизвикана от поведението на жалбоподателите.

2. Преценка на Съда

54. Съдът припомня, че член 3 от Конвенцията е израз на една от основните ценности на демократичните общества и заклежда по изричен начин изтезанието и нечовешките или унижителни наказания и отношения.

55. За да попадне в полето на приложение на член 3, лошото отношение трябва да достигне минимума на сериозност. Преценката на този минимум е относителна по същество; тя зависи от целокупните обстоятелства по делото, като например продължителността на отношението или неговите физически и морални последствия и, в определени случаи, от пола, възрастта и здравословното състояние на жертвата (*"Лабита срещу Италия"* [GC], № 26772/95, § 120, ЕСПЧ 2000-IV ; *"Берлински срещу Полша"*, n°s 27715/95 и 30209/96, § 59, 20 юни 2002 г.). Съдът винаги е подчертавал, че наложеното страдание и унижения трябва при всички положения да превишат по степен тези, които неизбежно се проявяват под форма на законни отношения или наказания (*"Кудла срещу Полша"* [GC], № 30210/96, § 92, ЕСПЧ 2000-XI).

56. По този повод, Съдът счита, че дадено отношение може да бъде считано за „нечовешко“, по-конкретно ако е било прилагано умишлено в продължение на часове и е причинило телесни повреди или сериозни физически и психически страдания. Освен това, Съдът смята, че за да бъде квалифицирано като „унижително“, дадено отношение трябва да е от такова естество, че да създава у своите жертви чувството на страх, ужас и чувство за низост, които са в състояние да ги унижат и накърнят достойнството им (*по-горе цитираното дело "Лабита"*, лок. цит. ; *по-горе цитираното дело "Кудла"*, лок. цит.).

57. От друга страна, твърденията за лошо отношение трябва да бъдат изложени пред Съда ведно със съответните доказателства. За установяване на тези факти, Съдът си служи с критерия за доказателството „над всяко разумно съмнение“; такова доказателство може да бъде резултат от съвкупност от не опровергани признаци или

презумпции, достатъчно сериозни, точни и съгласувани (*"Ирландия срещу Великобритания"*, решение от 18 януари 1978 г., серия А № 25, стр. 65, § 161 *in fine* ; по-горе цитираното дело *"Лабита"*, § 121 ; по-горе цитираното дело *"Берлински"*, § 60).

58. Съдът отчита, че по настоящото дело, твърдяното лошо отношение се е проявило по време на намесата на кмета на селото, на двамата полицаи и на новите собственици на имота в жилището на жалбоподателите.

59. По отношение на нанесените наранявания, представените медицински свидетелства от жалбоподателите съдържат данни за няколко кръвонасядания и драскотини по кожата на различни места по телата им (параграфи 30-32 по-горе), които според Съда са достатъчно сериозни, за да попаднат в полето на приложение на член 3 от Конвенцията.

60. В настоящото дело не се оспорва, че присъствалите двама полицаи са използвали принудителни способности, за да успокоят жалбоподателите. Оттук, Съдът трябва да прецени дали в случая използваната сила е била премерена. В тази връзка, Съдът отдава особена важност на причинените наранявания и условията, при които са настъпили (*Р.Л. и М.-Ж.Д. срещу Франция* ", № 44568/98, § 68, 19 май 2004 г.).

61. По този повод Съдът констатира, че произходът на определени наранявания е спорен въпрос и това личи от становищата на двете страни. По-конкретно, по отношение на удара с кол по челото на жалбоподателката или драскотините по кожата на лицето ѝ, заинтересованата твърди, че е ударена от собственика на имота, докато Правителството, позовавайки се на свидетелските показания, направени по време на следствието, смята че ударът по лицето е случаен и че жалбоподателката сама си е одраскала лицето, за да се нарани. При тези обстоятелства, за Съдът е много трудно да установи произхода на определени констатирани наранявания и следователно пропорционалния характер на силата, която е била необходима за овладяване на съпротивата или агресия от страна на заинтересованите, които очевидно са хвърляли буци земя върху техните „посетители”.

62. Предвид елементите, с които разполага, Съдът не би могъл да стигне до заключението за « над всяко разумно съмнение », че констатираните наранявания на жалбоподателите са в резултат от превишените права при използване на сила от страна на властите и съдържат в себе си нарушение на член 3 от Конвенцията. При все това, Съдът счита, че за да прецени дали дадено отношение противоречи на член 3 от Конвенцията, той трябва да вземе предвид релевантните обстоятелства.

63. Съдът отчита по делото, че опитът за принудително освобождаване на имота от жалбоподателите не е редовен спрямо

вътрешнодържавното право, тъй като такова решение, призоваващо ги да напуснат, никога не им е било съобщавано. Освен това, кметът на селото очевидно се е опитал да ги заблуди, представяйки им документ, за който твърди, че е постановление за напускане, докато същото е имало съвсем друго съдържание. Въпреки липсата за законен характер на намесата и въпреки противопоставянето на жалбоподателите, кметът на селото и силите на реда са продължили с опитите си да ги изведат принудително от имота и не са се поколебали да използват физическа сила, за да ги укротят, да изречат обидни слова и да разрушат тяхното имущество.

64. Съдът отчита от друга страна определени елементи, които навеждат на мисълта, че намесата в жилището на жалбоподателите е била подготвена с цел да ги стресне, а дори и да ги унижи. По-конкретно, Съдът не може да разбере защо е било необходимо, за да се извеждат жалбоподателите от имота, да се води на мястото трактор, който да разрушава оградата им и техните насаждения. Съдът също така не е убеден от обяснението на Правителството за необходимостта от присъствието на кметовете на съседните села.

65. Предвид тези аргументи, Съдът счита, че действията на властите биха могли да предизвикат у жалбоподателите чувства на страх и унижение, надвишаващи прага на сериозност, присъщ за действията по принудително изгонване, независимо, че те са били съпътствани със съпротива от страна на заинтересованите лица.

66. Оттук, Съдът счита, че обстоятелствата по намесата от 12 май 1995 г., взети в тяхната съвкупност, съставляват унизителен акт /унизително отношение/ по смисъла на член 3 от Конвенцията и водят до нарушение на тази разпоредба.

Б. Относно ефективния характер на следствието

1. Аргументи на страните

67. Отново позовавайки се на член 3 от Конвенцията, жалбоподателите се оплакват от липсата на действителни следствени действия по отношение на твърденията им за лошо отношение към тях.

68. Правителството счита, че повдигнатите оплаквания по този повод са неоснователни и не са подкрепени с доказателства, тъй като оплакванията, повдигнати от жалбоподателите са били разгледани от държавните органи.

69. Жалбоподателите отбелязват, че оплакванията, подадени в полицията, са предадени на полицейското управление, където работели и двамата полицаи, участвали в инцидента и не е изненадващо, че при тези обстоятелства, предварителното следствие е приключило с издаването на предупредителен протокол до

жалбоподателите да не пречат на новите собственици да влязат във владение на имота.

70. Колкото на извършената проверка от военния прокурор по повод полицаите, жалбоподателите твърдят, че са били разпитани единствено лицата, които са присъствали на инцидента, сред които хората, за които се твърдяло, че са собствениците на имота, с изключение на въпросните полицаи и самите жалбоподатели; не е проведена никаква очна ставка, въпреки противоречивите показания. Тези елементи оставят подозрението, че следствието е провеждано по не безпристрастен начин и на избиращия принцип. Освен това, две години почти са били необходими на прокурора, за да издаде постановление, състоящо се от няколко реда. Колкото до жалбата, подадена срещу постановлението на прокурора, военна прокуратура не я е предала на компетентната власт с очевидната цел да прикрие нарушението срещу жалбоподателите и да упражни натиск върху тях.

71. В заключение, жалбоподателите считат, че техният случай не е бил ефикасно и безпристрастно разследван, а точно обратното те са станали обект на преследване за нарушаване на обществения ред.

2. Преценка на Съда

72. Съдът припомня, че когато дадено лице твърди в своя защита, че е станало обект на отношение от страна на полицията или подобни власти, противоречащо на член 3, тази разпоредба, комбинирана с общото задължение, наложено на държавата от член 1 на Конвенцията, да признае на всяко лице от неговата юрисдикция правата и свободите, дефинирани в Конвенцията, изисква провеждането на официални ефикасни следствени действия. Това следствие следва да може да доведе до идентифициране и наказание на отговорните лица (*"Асенов и други срещу България"*, решение от 28 октомври 1998 г., *"Сборник с решения и постановления"* 1998-VIII, § 102 ; по-горе цитираното дело *« Лабита »*, § 131).

73. В случая по делото, предвид изложените пред Съда елементи и по-конкретно на основание на медицинските свидетелства на жалбоподателите, Съдът счита, че техните твърдения за лошо отношение са „защитими“ тези по смисъла на по-горе цитираната съдебна практика.

74. Съдът констатира, че държавните власти не са били изцяло пасивни и че вследствие на оплакването на жалбоподателите пред Пловдивския военен прокурор е възбудено следствено производство. Той е бил компетентното лице, натоварено да започне наказателно преследване, тъй като по случая са били замесени полицаи. Оттук нататък, следва да се прецени експедитивността, с която е водено следствието и следователно неговия ефикасен характер (*"Далан срещу Турция"*, № 38585/97, § 31, 7 юни 2005 г.). Съдът отчита по този повод

няколко елементи, които навеждат на мисълта, че същото не е било задълбочено и ефективно провеждано.

75. Съдът констатира, по-конкретно, че за да стигне до заключението за липса на състав на престъплението, военният прокурор, на който е било поверено делото за действията на полицаите, очевидно се е позовал единствено на показанията на свидетелите, събрани в рамките на наказателното производство, водено срещу жалбоподателите за нарушаване на обществения ред. Така той е преценил, че не е необходимо лично да изслушва свидетелите, нито да разпитва жалбоподателите или полицаите, които все пак са били основната противникова страна в инцидента. Не е направена никаква очна ставка, въпреки че е съществувало ясно противоречие между елементите по изложените от жалбоподателите факти и показанията на свидетелите.

76. Освен това, постановлението за липса на състав на престъплението не съдържа никакви данни за констатираните в медицинските свидетелства наранявания, нито каквато и да е констатация за точния начин, по който са се появили. При тези обстоятелства, заключението, че полицаите не са превишили правата си, изглежда не се основава на фактическите елементи по преписката. Съдът отчита също, че действията на собствениците на имота, оспорван в оплакванията на жалбоподателите, не са включени в нито едно разследване от страна на военния прокурор, нито в разследвания на други власти.

77. От друга страна, Съдът отчита, че в една от техните жалби, жалбоподателите са информирали прокуратурата за обидата, отправена от полицаи по време на инцидента. Такива думи, неприемливи от страна на силите на реда, би следвало да привлекат вниманието на властите, на които е поверено следствието и да ги подтикнат да проверят достоверността им (справка, *mutatis mutandis*, "Начова и други срещу България" [GC], № 43577/98 и № 43579/98, §§ 161 и 164, ЕСПЧ 2005-...). А властите не са направили нищо, за да проверят твърденията на жалбоподателите и не са разпитали по този повод нито свидетелите, нито полицаите.

78. Съдът констатира освен това, че военният прокурор е констатирал липсата на състав на престъплението на 2 април 1997 г., което означава 23 месеца след настъпване на фактите, въпреки че свидетелите са изслушани веднага още през първите месеци след инцидента и никакъв друг следствен акт не изглежда да е бил провеждан оттогава. В заключение, Съдът отчита, че жалбоподателите не са получили никакъв отговор на жалбата, подадена срещу постановлението за липса на състав на престъплението, като районната военна прокуратура очевидно е пропуснала да я предаде на компетентната власт, за да може тя да се произнесе.

79. Предвид тези аргументи, Съдът счита, че властите не са провели задълбочени и ефикасни следствени действия по повод твърденията на жалбоподателите, че са обект на лошо отношение. Следователно, по тази част на жалбата, Съдът констатира нарушение на член 3 от Конвенцията.

II. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 14 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

1. Аргументи на страните

80. Жалбоподателите поддържат тезата, че лошото отношение към тях е мотивирано с тяхната принадлежност към етническо малцинство, а това представлява нарушение на член 14 на Конвенцията. Те се позовават също на процедурното задължение на властите, произтичащо от член 14, комбиниран с член 3, да разследват, когато са запознати с наличието на елементи, сочещи към дискриминационно поведение. Член 14 от Конвенцията гласи следното:

« Упражняването на правата и свободите, изложени в тази Конвенция, следва да бъде осигурено без всякаква дискриминация, основана на пол, раса, цвят на кожата, език, религия, политически или други убеждения, национален или социален произход, принадлежност към национално малцинство, имущество, рождение или друг някакъв признак. »

81. Правителството оспорва тази теза на жалбоподателите и счита, че те се опитват да извлекат полза от своя произход. То изтъква, че секретарят на кметството, част от групата на лица, присъствали на местопроизшествието, също е от турското етническо малцинство.

82. В отговор, жалбоподателите припомнят, че един от полицаите е отправил обиди от расистко естество срещу жалбоподателя и това обстоятелство е доведено до знанието на прокуратурата, но е не прераснало в следствен акт. Намекът за циганския произход може да се обясни с факта, че една част от ромското население изповядва мюсюлманската религия и носи турски имена, откъдето и възможността от объркване. Жалбоподателите считат освен това, че Съдът трябва да приеме по-облекчен стандарт при преценката на твърденията за расистки насилия.

2. Преценка на Съда

а) По отношение на материалния аспект на оплакването

83. По отношение на това оплакване, както то е формулирано от жалбоподателите, Съдът има за задача да установи дали лошото отношение, от което те се оплакват, е плод на расистки предразсъдъци.

84. Съдът припомня по принцип, че когато към него са отправени жалби, съдържащи твърдения за дискриминационно поведение от страна на държавните власти, той се ръководи от доказателствения стандарт «над всяко разумно съмнение», и от това, че такова доказателство може да е резултат от не опровергани признаци или презумпции, достатъчно сериозни, точни и съгласувани (по-горе цитираното дело *"Ирландия срещу Великобритания"*, по-горе цитираното дело *"Начова и други"*, § 147).

85. В случая по делото, жалбоподателите излагат по-конкретно случая с обидата, отправена от полиция по време на опитите му да успокои жалбоподателя.

86. Съдът констатира, че спорните деяния са настъпили по време на спор по повод владееенето на селскостопанска земя, прераснал в по-сериозен спор и по време на който, словесното и физическото насилие се е проявило от едната или от другата страна. Той отчита, че тези думи не са се отнасяли задължително до произхода на жалбоподателите, които са част от турското етническо малцинство, а не от циганското, обстоятелство, което очевидно е било известно на въпросния полицай. Предвид тези наблюдения и след като прецени съвкупността на релевантните елементи, Съдът счита, че дори изречените думи да са очевидно обиждащи и в тази връзка неприемливи, те не са достатъчни, за да се стигне до заключението, че актовете на насилие, изложени от жалбоподателите, са мотивирани от расистки предразсъдъци.

87. Съдът стигна до заключение, че няма нарушение на член 14 и член 3 по отношение на материалния му аспект.

б) Относно процедурния аспект на оплакването

88. Съдът припомня, че когато има съмнение, че расистко поведение би могло да е в основата на акт на насилие, в частност когато държавни служители са намесени в това, властите са длъжни да разследват дали съществува връзка между такива поведения и актове на насилие. Това задължение произтича от присъщите процедурни задължения, предвидени в член 2 и 3 на Конвенцията, но може също да бъде счетено за част от отговорността, присъща на Държавите по силата на член 14, комбиниран с тези разпоредби. На Съда се пада задачата да реши за всеки отделен случай, според фактите и естеството на формулираните твърдения, дали е необходимо да се разглежда такова оплакване в контекста на двете разпоредби или на едната от тях (справка, *mutatis mutandis*, по-горе цитираните дела *"Начова и други"*, § 161).

89. По настоящото дело, обидните слова, предмет на оплакването на жалбоподателите, са били произнесени по време на спречкване, настъпило по повод обитаването на даден имот; те не са били

задължително насочени срещу етническия произход на жалбоподателите.

90. От друга страна, Съдът отбелязва, че в рамките на настоящото дело не се твърди, че в България съществува по принцип дискриминационен контекст срещу населението с турска етническа принадлежност, за разлика от делото *"Начова"*, където процесуалното задължение на ответната държава е разгледано на фона на многобройни публикации на неправителствени организации и международни институции, описващи наличието на елементи на предразсъдъци и враждебно отношение, на които са подложени Ромите в България (предходно цитираното решение, §§ 163-164). По делото *"Начова"* (*idem*, § 165), Съдът е възприел също, че властите е трябвало да бъдат уведомени за явно прекомерната употреба на властта, а както Съдът констатира по-горе, такъв не е случаят по делото (параграф 62 от настоящото решение).

91. Предвид тези аргументи и заключението на Съда за наличие на нарушение на член 3 от Конвенцията, поради липса на действителни следствени действия във връзка с твърденията за лошо отношение от страна на жалбоподателите, по-конкретно във връзка с обидата, отправена от полиция (параграф 77 по-горе), Съдът счита, че при особените обстоятелства по настоящия случай, не се налага отделно разглеждане на това обвинение на основание на член 14, в комбинация с член 3 под неговия процедурен аспект.

III. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 1 ОТ ПРОТОКОЛ № 1

A. Аргументи на страните

92. Жалбоподателите се оплакват на основание на член 1 от Протокол № 1, от разрушаването на тяхната ограда, на един навес и на външните тоалетни, които те са били построили върху имота, от пораженията, нанесени на тяхната зеленчукова градина и на птиците, които се намирали там. Член 1 от Протокол № 1 гласи следното :

„Всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползува от своите притежания. Никой не може да бъде лишен от своите притежания, освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право.

Предходните разпоредби не накръняват по никакъв начин правото на държавите да въвеждат такива закони, каквито сметнат за необходими за осъществяването на контрол върху ползването на притежанията в съответствие с общия интерес (...). „

93. Правителството изтъква факта, че заинтересованите лица на са собственици на земята и сградите - те живеели в тях незаконно /без документи/ ; оттук не може да се счита, че те са имали защитени „имоти” по смисъла на член 1 на Протокол № 1 и не биха могли да се оплакват за престъпление по служба, при изпълнение на което и да е гарантирано право от тази разпоредба. Правителството не изразява становище по въпроса за разрушаването на леките конструкции и насажденията на заинтересованите лица.

94. Жалбоподателите отговарят, че имат основание да претендират, че са станали собственици на имота по пътя на придобивната давност, тъй като при всички обстоятелства, фактът, че го обитават от 1983 г. попада в полето на защита от член 1 от Протокол № 1. Те припомнят, че техните насаждения, пилета и конструкции са били разрушени без легитимен мотив.

Б. Преценка на Съда

1. Относно съществуването на « имот »

95. Съдът отчита веднага, че оплакването, във връзка с което е сезиран, касае единствено разрушаването на леките конструкции, насажденията и птиците на жалбоподателя, а не касае неопределено посегателство върху имота и жилищната постройка.

96. По отношение на изградените от жалбоподателите леки постройки, Съдът констатира без съмнение, че заинтересованите лица не биха могли да претендират, че са собственици, позовавайки се на вътрешното право, тъй като същите са построени върху парцел, който не им принадлежи. В това отношение, възможността, която излагат да им бъде признато правото на собственост върху имота на основание на придобивната давност, попада в сферата на спекулациите. Не по-малко вярно е, че теренът им е бил предоставен от Държавната кооперация, или поне, че същата е толерира неговото обитаване считано от 1983 г., и че те са построили и използвали въпросните конструкции в продължение на няколко години, без да бъдат притеснявани от кооперацията, нито от други държавни власти.

97. При тези обстоятелства, толерантното поведение на властите може да се анализира като признаване *de facto* на наследствения интерес на жалбоподателите, държащи на техните конструкции. По мнение на Съда, наследственият интерес, за който става дума, е достатъчно значим /важен/ и признат и може да бъде квалифициран с понятието „имот” по смисъла на член 1 от Протокол № 1 (справка, *mutatis mutandis*, *Öneryıldız срещу Турция* [GC], № 48939/99, §§ 127-129, ЕСПЧ 2004-XII).

98. В заключение, по отношение на земеделските култури и птиците, които също са били обект на посегателството, Правителството не оспорва, че същите са собственост на жалбоподателите и следователно « имущество », защитено от член 1 на Протокол № 1.

2. Относно твърдяното нарушение на неприкосновеността на имотите

99. Съдът констатира, че по-горе упоменатите имоти на жалбоподателите са своеволно разрушени по време на намесата в тяхното жилище, организирана от кмета на селото и в присъствието на двамата полицаи, което представлява престъпление по служба срещу упражняване от заинтересованите лица на правото им на неприкосновеност на тяхното имущество.

100. Съдът припомня, че член 1 от Протокол № 1 изисква преди всичко намесата на държавната власт по повод неприкосновеността на имуществото да бъде законна (*„Ятридис срещу Гърция“* [GC], № 31107/96, § 58, ЕСПЧ 1999-II). По делото, от елементите на преписката не става ясно, че разрушаването на имуществото на жалбоподателите е станало при изпълнение на административен акт или съдебно решение, постановено в съответствие с релевантното законодателство. Намесата в правото на жалбоподателите на неприкосновеност на имуществото им изглежда отгук насетне незаконно на основание на разпоредите на вътрешното право и, в следствие, несъвместимо с изискванията на член 1 на Протокол № 1. Предвид това заключение, Съдът счита за ненужно да разглежда дали намесата е преследвала законни цели и дали в тази връзка е била премерена (*По-горе цитираното дело „Ятридис“*, § 62).

101. Следователно, налице е нарушение на член 1 на Протокол № 1.

IV. ОТНОСНО ПРИЛОЖЕНИЕТО НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

102. По смисъла на член 41 от Конвенцията,

« Ако съдът установи, че е имало нарушение на конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на високодоговарящата страна допуска само частично обезщетение за последиците от това нарушение, съдът присъжда, ако това е необходимо, справедливо удовлетворение на потърпевшата страна. »

A. Вреди

103. Жалбоподателите декларират, че не желаят обезщетение за нанесените им имуществени вреди вследствие разрушаването на тяхното имущество. Те претендират за сумата от 9 000 евро за всеки

един от тях за нанесени им неимуществени вреди вследствие на насилието и унижението, извършени срещу тях, както и поради липсата на адекватно следствие от страна съдебните власти. Те подчертават по този повод, че жизненият стандарт в България значително се е увеличил, което би оправдало решението на Съда към преоценяване към по-високи стойности на сумите, присъдени по тези решения.

104. Правителството не прави възражения по този пункт.

105. Отчитайки всички елементи, с които Съдът разполага и взимайки решение по справедливост, съгласно изискванията на член 41, Съдът присъжда на жалбоподателите общата сума от 6 000 евро за нанесени им неимуществени вреди във връзка с констатираното нарушение на член 3 и член 1 от Протокол № 1, плюс всяка сума, която би могла да бъде дължима като данък върху тази сума.

Б. Разноски по делото

106. Жалбоподателите претендират освен това и за сумата от 3 920 евро за разноски по делото, направени пред държавните власти и Съда, от които 3 675 евро за хонорари за адвокат и 245 евро за пощенски разходи и преводи. Те представят разбивка на часовете работа на техния адвокат - 56 часа по тарифата 70 евро на час, фактурите, съответстващи на направените пощенски разходи и разходи за преводи, както и декларация, в която молят присъдените суми за разноски по делото да бъдат директно преведени на техния адвокат.

107. Правителството не прави възражения по този пункт.

108. Съдът припомня, че на жалбоподателя могат да бъдат присъдени единствено направените действителни, необходими и разумни разноски. В случая, предвид по-горе изложените критерии и всички доказателства, които притежава, Съдът счита, че на жалбоподателите следва да се присъдят надлежно доказаните извършени разноски, а именно сумата 3 000 евро за всички разноски общо. От тях следва да се приспадне сумата за правна помощ, изплатена от Съвета на Европа, на стойност 660 евро. В заключение и в тази връзка, Съдът присъжда на жалбоподателите сумата от 2 340 евро за направени разноски по делото плюс всяка сума, която би могла да бъде дължима като данък върху тази сума.

В. Лихва за забава

109. Съдът намира за уместно, лихвата за просрочване да е базирана на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка, към които следва да се добавят три процентни пункта.

**КАТО ВЗЕ ПРЕДВИД ГОРЕПОСОЧЕНИТЕ
СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО,**

1. *Установява* единодушно нарушение на член 3 от Конвенцията, поради унизителното отношение, на което са били подложени жалбоподателите ;
2. *Установява* единодушно нарушение на член 3 от Конвенцията, поради неефективния характер на воденото следствие;
3. *Установява* единодушно, че няма нарушение на член 14 от Конвенцията по отношение на твърденията на жалбоподателите, че изложеното лошо отношение към тях е било мотивирано от расистки предразсъдъци.
4. *Установява* с пет гласа срещу два, че няма основание да се разглеждат поотделно твърденията на жалбоподателите по отношение на липсата на ефективно следствие по въпроса имало ли е евентуална расистка подбуда в твърдяното лошо отношение към тях ;
5. *Установява* единодушно нарушение на член 1 от Протокол № 1 ;
6. *Установява* единодушно,
 - а) че Ответната държава следва да заплати на жалбоподателите в тримесечен срок от датата на влизане на решението в сила, съгласно член 44, § 2 от Конвенцията, следните суми, които да бъдат превърнати в български лева по курса към датата на плащане;
 - i. 6 000 евро (шест хиляди евро) като обезщетение за нанесени неимуществени вреди ;
 - ii. 2 340 евро (две хиляди триста и четиридесет евро) за съдебни разходи, които да бъдат внесени по банковата сметка, посочена от адвоката на жалбоподателите в България ;
 - iii. евентуалните данъци и такси върху посочените по-горе суми ;
 - б) от датата на изтичане на гореспоменатите три месеца до разплащането, ще се дължи проста лихва върху сумата при ниво, равно на пределната лихва по заеми на Европейската централна банка по време на просрочения период плюс три процентни пункта;
7. *Отхвърля* единодушно останалата част от претенцията на жалбоподателите за обезщетение по справедливост.

Изготвено на френски език и известно писмено на 16 февруари 2006 г., в съответствие с член 77, §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Сьорен Нийлсен
Секретар на Отделението

Христос Розакис
Председател

Към настоящото решение е приложено, съгласно членове 45 § 2 от Конвенцията и 74 § 2 от правилника, изложение на особеното мнение на г-жа Важич и г-н Стиълман по делото.

К.Л.Р.
С.Н.

ОСОБЕНО МНЕНИЕ НА ГОСПОЖА ВАЖИЧ И ГОСПОДИН СПИЪЛМЪН, СЪДИИ

1. Ние не сме съгласни с решението на мнозинството, че не се налага поотделното разглеждане на твърденията на жалбоподателите по отношение на липсата на ефективно следствие по повдигнатия въпрос за евентуална расистка подбуда вследствие на лошото отношение към тях (точка 4 от разпоредбата).

2. Обидните думи, предмет на оплакването на жалбоподателите, несъмнено са били изречени в особения контекст на спречкване по повод окупация на имот и Съдът е отчел в параграф 89 от решението си, че те не са имали задължително като подтекст етническия произход на жалбоподателите.

3. Все пак обаче, неприличната и расистка обида, квалифицираща жалбоподателя като „Циганин“ (« мамка ти циганска ») в условията на насилие и унижение, е достатъчно сериозна, независимо от факта, че жалбоподателите в действителност принадлежат на турското етническо малцинство. Фактът, че изречената обида е изречена от член на силите на реда, е изисквал според нас задълбочено и ефективно

следствие. По този начин Съдът констатира нарушение на процедурния аспект на член 3 от Конвенцията.

4. Този въпрос обаче трябваше да бъде анализиран на основание на член 14 от Конвенция. В действителност не бихме настоявали много върху факта, че « [I]расисткото насилие представлява особено посегателство над човешкото достойнство, предвид неговите опасни последици, то изисква специална предпазливост и мощна реакция от страна на властите. Ето защо същите трябва да използват всички средства, с които разполагат, за да се преборят с расизма и расисткото насилие, засилвайки по този начин демократичната същност на обществото, възприемайки разнообразието не като заплаха, а като богатство. » (*"Начова и други срещу България"* [GC], № 43577/98 и № 43579/98, § 145, ЕСПЧ 2005-...).

5. Ние припомняме, че когато властите разследват актове на насилие, в частност когато държавни служители са замесени, те са задължени да проучат дали съществува връзка между расистките поведения и актовете на насилие, на основание на процедурните задължения, които произтичат не само от членове 2 и 3 от Конвенцията, но също и от член 14, комбиниран с тези разпоредби (справка *mutatis mutandis* по-горе цитираното дело *"Начова и други"*, §§ 160-161). Предвид взаимодействието на тези разпоредби, на Съдът се пада задачата да реши за всеки отделен случай, според фактите и естеството на формулираните твърдения, дали е необходимо да се разглежда такова оплакване в контекста на двете разпоредби или на едната от тях (*ibidem*).

6. По настоящото дело, Съдът констатира нарушение на член 3 от Конвенцията за това, че българските власти не са провели ефективни следствени действия по твърденията за лошо отношение от страна на жалбоподателите. Ние считаме, че Съдът е трябвало да проучи по отделно оплакването, според което властите не са потърсили дали съществува връзка между расистките поведения и твърдяното лошо отношение.

7. Припомня се, че всеки елемент, посочващ че представители на закона са изричали расистки обиди в рамките на дадена операция, включваща използването на сила срещу лица от етническо или друго малцинство, е от особена важност, когато става дума за определяне дали има или не незаконни актове на насилие, предизвикани от чувства на омраза. Когато такива елементи се появят по време на следствието, те трябва да бъдат проверени и ако се потвърдят, да се пристъпи към задълбочено проучване на всички факти, за да се разбере има ли в действителност такава расистка подбуда (по-горе цитираното дело *"Начова и други"*, § 164).

8. По делото, жалбоподателите са упоменали в едно от техните оплаквания обидата, отправена от полиция по време на инцидента от

12 май 1996 г. и по този начин това е станало известно на властите. При тези обстоятелства, ние считаме, че властите, които са разследвали инцидента, са разполагали с достатъчни елементи, за да обърнат внимание на необходимостта от предприемане на първа проверка за достоверността на твърденията на жалбоподателите и, според резултата, да разберат дали лошото отношение, твърдяно в оплакването на жалбоподателите, е или не е от расистки характер. А те не са направили нищо, за да проверят твърденията на жалбоподателите и по този повод не са разпитали нито свидетелите, нито полицаите.

9. Впоследствие, ние считаме, че държавните власти не са изпълнили задължението си по член 14 от Конвенцията, комбиниран с член 3, да предприемат всички възможни мерки, за да изяснят дали по случая е проявено дискриминационно поведение.

10. Разбира се, Съдът допълнително е обосновал констатацията си за процедурно нарушение на член 3 с изречените расистки изрази (параграф 77). Но, според нас, Съдът е трябвало да разгледа този аспект на оплакването по-скоро в контекста на член 14, в комбинация с член 3, под неговия процедурен аспект. Посланието към ответната държава би станало по този начин по-отчетливо.

11. В заключение, ние считаме, че пропускът да се проучи оплакването на основание на член 14, в комбинация с член 3, под неговия процедурен аспект, представлява стъпка назад спрямо решението по делото *"Начова"* и по-конкретно спрямо задължението за проверка и задълбочено проучване на основание на по-горе цитирания параграф 164 от това решение.